

## РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

У складному процесі становлення ринкової економіки велика роль у формуванні економічних і соціальних тенденцій належить державі. Таке розуміння необхідності державного регулювання у вітчизняній економіці повною мірою стосується і туризму як однієї з прогресуючих сфер послуг, значення якої неухильно зростає в ході створення соціально-орієнтованої економіки. За оцінками Всесвітньої туристичної організації (ВТО), вже наприкінці 2000 р. туризму відводилося перше місце серед галузей світового господарського комплексу за обсягом експорту товарів та послуг. На туризм припадає близько 12 % загальносвітового валового продукту та 7 % світових інвестицій. Безпосередньо у світовій сфері туристичних послуг зайнято понад 260 млн. осіб, що становить 10 % працюючих. Більше як у 40 державах туризм є головним джерелом поповнення бюджету, а ще у 70 – однією з трьох основних статей [1].

Державне регулювання в туристичній сфері має включати в себе не тільки створення загальних умов її функціонування, але й питання формування форм і структур, що діють в ній, реалізуючи інтереси держави. В сучасних умовах необхідне коригування з метою підтримки і зміцнення економічного становища і посилення соціально-економічного ефекту туристичної галузі.

Сучасне підприємництво функціонує в умовах високого ризику, нестабільності нормативно-правової бази та динамізму ринкової кон'юнктури. Усе це ставить високі вимоги до обґрунтованості і якості управлінських процедур, зокрема, спрямованих на активізацію потенціалу бізнес-структур, які діють у туристичному бізнесі. Управління, з одного боку, забезпечує нормальний процес функціонування підприємницьких структур, а з іншого – їх розвиток і трансформацію відповідно до змін зовнішнього середовища.

Державна підтримка підприємництва в туризмі повинна бути спрямована на створення нормативної бази, формування структурних механізмів і стимулювання процесів, функціонування яких призведе до значного економічного результату.

З метою всебічної, цілісної підтримки туристичної індустрії стратегічний механізм реалізації туристичної політики держави має включати:

- складання цільових програм з розвитку туризму на рівні держави і регіонів;
- розробку конкретних заходів, спрямованих на досягнення поставленої стратегічної мети;
- державне регулювання розвитку туристичної галузі [2, с.65].

Разом з тим, для реалізації визначених загальних напрямів необхідно сформулювати конкретні заходи державного регулювання туризму:

- 1) встановити мінімальну суму фінансового забезпечення на рівні, еквівалентному не менше, ніж 100 тис. євро для туроператорів та 10 тис. євро для турагентів;
- 2) спростити візові, прикордонні та митні формальності;
- 3) зберегти процедуру ліцензування бізнес-структур, які займаються наданням послуг в сфері туризму;
- 4) зменшити податковий тягар і надавати пільгові кредити особам у межах їх участі у реалізації бізнес-проектів з розбудови сфери туризму (перш за все, пов'язаних з відродженням об'єктів історичної та культурної спадщини, а також з розвитком сільського туризму);
- 5) підвищувати правову та соціальну відповідальності всіх причетних до туристичної діяльності, за їхні дії, вчинки чи бездіяльність [3, с.48].

Реалізація програмних заходів призводить до підвищення конкурентоспроможності туристичних фірм, готельно-ресторанних і санаторно-курортних комплексів, розвитку інноваційних процесів, створення нових робочих місць. Це є найважливішим чинником у формуванні соціального ефекту і як наслідок до розвитку внутрішнього туристичного ринку.

При цьому держава в процесі формування механізму стратегічного регулювання створення регіонального туристично-рекреаційного комплексу виконує двояку функцію: по-перше, вона має стимулювати розвиток в туристично-рекреаційній сфері ринкових відносин як більш сприятливих для підвищення її конкурентоспроможності; по-друге, з урахуванням того, що ринок не в змозі вирішити багато соціальних, а також екологічних проблем, держава покликана протидіяти абсолютизації ринкових відносин у цій сфері.

Для здійснення ефективного економічного розвитку основною метою державного регулювання туристичної сфери є підвищення ефективності її функціонування, реалізація якої зводиться до вирішення комплексу завдань, пов'язаних з формуванням цілей і завдань розвитку туристичної сфери, формуванням системи управління, визначенням об'єктів регулювання, розмежуванням функцій управління, оцінкою результатів державного впливу і підтримки розвитку туристичної сфери.

Таким чином, формування та реалізація механізму державної підтримки туристичного бізнесу дозволить ефективно взаємодіяти підприємницям та органам державної влади. Це в кінцевому підсумку призведе до зростання обсягів і якості туристичних послуг, а також до збільшення зайнятості та податкових надходжень до бюджету.

#### Список використаних джерел:

1. Стратегічні напрями розвитку світового туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.world-tourism.org>.
2. Соціально-економічні проблеми управління розвитком регіонів в умовах трансформації економіки: зб. наук. праць НАН України / Ін-т регіональних досліджень. – Львів : Ін-т регіональних досліджень НАН України, 2007. – 246 с.

3. Мельниченко О. А. Теоретико-методологічні основи державного регулювання туризму / О. А. Мельниченко // Державне будівництво. – 2010. – №. 2. – С. 46-51.